
СЕКЦІЯ 5.

Світовий досвід державного управління

Швець Катерина Андріївна

Асистент кафедри політології та державного управління.

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ORCID: 0000-0001-5272-3268

ВИЩІ ОРГАНИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В КРАЇНАХ ЄС

Громадський контроль є невід'ємною частиною демократичних систем. Усі держави Європейського Союзу (далі – ЄС) запровадили заходи для забезпечення підзвітності, прозорості та жорсткого контролю державних витрат. У даному контексті важливу роль відіграють вищі органи аудиту, як зовнішні державні аудитори.

Вищі органи фінансового контролю (далі – ВОФК) проводять незалежні розслідування ефективного, результативного та економічного використання державних ресурсів, а також відповідності державних витрат і збору доходів відповідно до законодавства. Дані органи підтримують парламентський контроль за урядами завдяки об'єктивним і неупередженим аудиторським звітам і таким чином допомагають покращити політику, програми, державне управління та управління фінансами своєї держави. Це сприяє зміцненню довіри громадян до системи стримувань і противаг у суспільстві та сприяє подальшому розвитку демократій, які належним чином функціонують.

Окрім сприяння та розвитку підзвітності та прозорості в уряді, ВОФК ЄС також відіграє активну роль у підтримці розвитку потенціалу органів державного аудиту в перехідних системах. Структура, повноваження та повноваження більшості ВОФК змінювалися з часом, як правило, в результаті політичних змін або реформи державного управління. Наявність незалежного ВОФК є умовою вступу до ЄС (див.табл.1).

Табл.1
Управління ВОФК

	Орган управління/ Голова ВОФК	Кількість осіб в керівному органі	Термін володіння (роки)
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ Європейський суд аудиторів	Колегіальний орган	27	Президент: 3 (з можливістю поновлення) Члени: 6 (з можливістю поновлення)
АВСТРІЯ Rechnungshof	президент	1	12 (не підлягає поновленню)
БЕЛЬГІЯ Rekenhof Cour des comptes Rechnungshof	Генеральна Асамблея	12	6 (з можливістю поновлення)
БОЛГАРІЯ Сметна палата на Република България	Президент і два віце-президенти	3	Президент: 7 (не поновлюється) Віце-президенти: 7 (поновлюється)
ХОРВАТІЯ Državni ured za reviziju	Генеральний ревізор	1	8 (з можливістю поновлення)
CYPRUS Ελεγκτική Υπηρεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας	Генеральний ревізор	1	Необмежено до встановленого законом пенсійного віку
ЧЕХІЯ Nejvyšší kontrolní úřad	дошка	17	Президент і віце-президент: 9 (з можливістю поновлення) Члени: необмежені до встановленого законом пенсійного віку
ДАНІЯ Rigsrevisionen	Генеральний ревізор	1	6 (може поновлюватися один раз на чотири роки)
ЕСТОНІЯ Riigikontroll	Генеральний ревізор	1	5 (з можливістю поновлення)
ФІНЛЯНДІЯ Valtiontalouden tarkastusvirasto	Генеральний ревізор	1	6 (з можливістю поновлення)
ФРАНЦІЯ Cour des comptes	Перший президент і 6 голів палат	7	Необмежено до встановленого законом пенсійного віку
НІМЕЧЧИНА Bundesrechnungshof	Президент, Сенат (Рада)	16	Президент: 12 (не підлягають поновленню) Директори: необмежений до встановленого законом пенсійного віку
ГРЕЦІЯ Ελεγκτικό Συνέδριο	Пленум	42	Президент: 4 (не підлягає поновленню) Члени та судді: необмежений до пенсійного віку.
УГОРЩИНА Állami Számvevőszék	президент	1	12 (з можливістю поновлення)
ІРЛАНДІЯ	Контролер і	1	Необмежено до встановленого

Офіс контролера та генерального аудитора	генеральний ревізор		законом пенсійного віку
ІТАЛІЯ Corte dei conti	президент	1	Необмежено до встановленого законом пенсійного віку
ЛАТВІЯ Latvijas Republikas Valsts kontrole	ради, ревізор голов	7	4 (можливість поновлення максимум на два строки поспіль)
ЛИТВА Valstybės Kontrolė	Генеральний ревізор	1	5 (можна поновити один раз)
ЛЮКСЕМБУРГ Cour des comptes	Президент, віце-президент і три радники	5	6 (з можливістю поновлення)
Національний аудиторський офіс МАЛЬТИ	Генеральний ревізор	1	5 (можна поновити один раз)
НІДЕРЛАНДИ Algemene Rekenkamer	дошка	3	Необмежений до встановленого законом пенсійного віку 70 років
ПОЛЬЩА Najwyższa Izba Kontroli	Президент і (у деяких випадках) колегіальний орган	18	Президент: 6 (з можливістю поновлення один раз) Колегіальний орган: 3 (з можливістю поновлення)
ПОРТУГАЛІЯ Tribunal de Contas	Президент і пленарне засідання	19	Президент: 4 члени: необмежена кількість
РУМУНІЯ Curtea de Conturi a României	Пленум	18	9 (не поновлюється)
СЛОВАЧЧИНА Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky	президент	1	7 (можна поновити один раз)
СЛОВЕНІЯ Računsko sodišče Republike Slovenija	Сенат	3	9 (поновлюваний)
ІСПАНІЯ Tribunal de Cuentas	Пленум	13	Президент: 3 (з можливістю поновлення) Інші радники: 9 (з можливістю поновлення) Головний прокурор: 5 (з можливістю поновлення)
ШВЕЦІЯ Riksrevisionen	Генеральний ревізор	1	7 (не поновлюється)

ВОФК ЄС є незалежними державними органами. Їх незалежність від законодавчої, виконавчої та судової влади закріплена в конституції. Залежно від своїх повноважень ВОФК можуть проводити попередні або фактичні перевірки, щоб оцінити законність і регулярність доходів і витрат, а також економічність, ефективність і результативність політики, програм і заходів або функціонування державного управління. Деякі ВОФК також оцінюють вплив державної політики та програм.

Існують різні способи класифікації ВОФК. Традиційно вони об'єднані в органи з організаційними структурами, що ґрунтуються на французькій/латинській, англосаксонській чи германській традиціях. Однак сьогодні в основному розрізняють органи з юрисдикційними повноваженнями або без них. Інше розрізнення можна зробити між монократичними ВОФК, які очолює одна особа (президент, генеральний ревізор або контролер і генеральний ревізор), і ВОФК, якими керує колегіальний орган (наприклад, рада, колегія, сенат або пленум). У цьому широкому діапазоні можуть бути зроблені додаткові відмінності, наприклад, на основі повноважень ВОФК також можуть проводити перевірки на нижчих рівнях уряду або на основі відносин між ВОФК та його національним парламентом.

Деякі ВОФК мають особливий статус юрисдикційних судів. Це дозволяє їм ініціювати судові процеси проти розпорядників державних коштів або бухгалтерів, які, ймовірно, причетні до порушень щодо державних витрат і активів. Юрисдикційна функція дає ВОФК інструмент для публічного визначення особистих обов'язків і застосування санкцій до осіб на державній службі.

ВОФК ЄС відіграють центральну роль у процесі публічної підзвітності. Як зовнішні аудитори виконавчої влади, вони оцінюють, якою мірою урядова політика та витрати досягають намічених цілей, перевіряють управління державними фінансами та звітують про рахунки державних органів, таким чином надаючи незалежну інформацію та гарантії парламентам.

Окрім того, дані органи ретельно перевіряють доходи та витрати державних бюджетів на центральному чи федеральному рівнях, а в деяких державах-членах можуть також проводити перевірки на регіональному, місцевому чи муніципальному рівнях. Незважаючи на те, що їхні аудити зосереджені насамперед на міністерствах та урядових органах, суб'єкти аудиту можуть також включати державні підприємства, такі як телерадіокомпанії, вищі навчальні заклади або національні банки.

Більшість ВОФК мають право перевіряти всі державні доходи та витрати, включно з будь-якими на рівні приватних компаній або окремих бенефіціарів.

Отже, досвід Європейського Союзу у сфері державного фінансового контролю свідчить про незалежність, прозорість та системний підхід до управління та контролю фінансами макrorівня. Основною проблемою системи державного фінансового контролю України є відсутність системної диференційованої функціональної концепції, єдиного підходу до структурної організації, часткове дотримання принципів, низький рівень професійної підготовки спеціалістів тощо.

Досвід функціонування системи фінансового контролю Європейського Союзу може дати новий потужний поштовх у функціонуванні цієї системи в

Україні, зокрема:

- формування концептуального системного функціонального підходу до здійснення державного фінансового контролю;
- законодавче закріплення галузевого державного фінансового контролю за відповідними суб'єктами;
- оптимізація структури державного фінансового контролю;
- удосконалення кадрового забезпечення діяльності державного фінансового контролю.

Список використаних джерел

1. Committee of regions. URL: <http://cor.europa.eu> (дата звернення 03.01.2024 р.).
2. EU institutions and bodies in brief. European Union. URL: https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies_en (дата звернення 03.01.2024 р.).
3. European Court of Auditors. URL: <http://eca.europa.eu> (дата звернення 03.01.2024 р.).
4. European Court. URL: <http://curia.europa.eu> (дата звернення 03.01.2024 р.).
5. European Economic and Social Committee. URL: <http://www.esc.europa.eu> (дата звернення 03.01.2024 р.).
6. European Institutions. URL: https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/eu_institutions.html (дата звернення 03.01.2024 р.).

Титарчук Руслан Васильович

Здобувач третього рівня вищої освіти

кафедри політології та державного управління.

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ПОЛІТИЧНИЙ РЕАЛІЗМ: ОСНОВНІ ЗАСАДИ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ НА ПРАКТИЦІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Реалістичне уявлення про політичну ситуацію на міжнародній арені, а саме, врахування інтересів сторін, прогнозування дії та реакції ключових акторів, побудова політичних стратегій, а також передбачення наслідків певних дій, має важливе значення в умовах сьогодення, коли триває повномасштабне вторгнення.

Відмова від ядерної зброї, передача росії крилатих ракет для погашення